

Motion till riksdagen 2011/12:K396

av **Siv Holma m.fl. (V)**

Rättvist ledamotsstöd

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anføres i motionen om förändringar i stödet till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

2 Inledning

Professor Gullan Gidlund fick riksdagsstyrelsens uppdrag att utvärdera ledamotsstödet tillsammans med fil.dr Anna-Karin Frih, båda från Örebro universitet. Stödet utvärderades enligt riksdagsförvaltningens *Föreskrift om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen* (RFS 2005:7). Resultatet av utvärderingen presenterades i 2007/08:URF1 ”Inflytande över stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i Riksdagen”.

I riksdagen är ledamotsstödet kanaliserat vid partigrupperna som också är arbetsgivare för de politiska sekreterarna.

I utvärderingen framkommer bland annat att samtliga partigrupper har valt att organisera stödet som en gemensam resurs. De flesta partigrupper har ungefär lika många politiska sekreterare som deras parti har mandat förutom Socialdemokraterna, Moderaterna och Miljöpartiet som avviker och har färre.

För att genomföra utvärdering skickades det ut enkäter till berörda ledamöter, politiska sekreterare. Jag nämner nedan några axplock av intressanta synpunkter som presenteras i utvärderingen.

Enkäten visar bland annat på att knappt hälften av ledamöterna som besvarade enkäten anser att de har goda möjligheter att påverka organiseringen av de politiska sekreterarna. Vidare framkommer att män anser sig ha i något högre utsträckning än kvinnor bättre möjligheter till inflytande i personfrågor. Rapportörerna skriver att detta indikerar att föreskrifternas föresats inte uppnås i tillräcklig utsträckning.

Fel! Okänt namn på

Vidare framkommer i utvärderingen att de politiska sekreterarna av allt att döma i huvudsak är nöjda med sitt arbete. Nackdelar kan bland annat vara att det kan vara ojämn arbetsbelastning, tidvis stor press och att det är en utsatt position att som tjänsteman slitas mellan arbetsgivare eller kansliet och arbetsledaren eller ledamoten. Det uppstår ibland konflikter mellan vad kansliet prioriterar och vad enskilda ledamöter vill ha hjälp med.

På en enkätfråga om ledamöterna vill ha förändringar av ledamotsstödet svarar hälften att de skulle vilja se förändringar av resursen, vilket rapportörens menar kan tolkas som att man inte är helt nöjd med stödet i nuvarande form. Ungefär en femtedel svarade att de vill ha ett mer enskilt stöd med en egen sekreterare; en fjärdedel svarade att de vill ha ett utökat ledamotsstöd.

Av ledamöterna svarade 55 procent att förändringarna efter valet 2006 hade påverkat deras möjligheter att som enskild ledamot få det stöd som man behöver i sitt arbete. Det var också tydligt att de som svarade att de upplevt en förändring kommer från de partier som förlorade flest mandat efter valet.

En annan viktig synpunkt som kom fram i utvärderingen är synpunkten att de små partigrupperna missgynnas av den nuvarande fördelningen av ledamotsstödet som baseras på mandat. De små partigrupperna menar att de har för lite stöd i förhållande till vad de stora får. För en liten partigrupp blir det påtagligt att stödet i utskottsarbetet blir ojämnt beroende på om man tillhör ett stort eller ett litet parti. Medan de stora grupperna kan ha fler ledamöter och fler politiska sekreterare kopplade till utskotten saknar de mindre partigrupperna ett liknande politiskt ledamotsstöd.

Varje partigrupp lämnar enligt föreskrifterna (RFS 2005:7) in en årlig redovisning på hur stödet till riksdagsledamöterna och partigruppernas arbete använts. Det saknas närmare föreskrifter om hur redovisningen ska utformas. Att redovisa syftet med användningen av stödet innebär att en kostnadssida förväntas ingå. Friheten för partierna att själva bestämma typ av redovisning har resulterat i varierande grad av måluppfyllelse.

De inlämnade redovisningarna för 2006 kunde indelas i två kategorier. Den ena utgjorde en redovisning av bokslutskaraktär som omfattade både koncern och riksorganisation som har det gemensamt att riksdagsgrupperna inte särredovisas och därmed inte stödet till grupperna.

I den andra kategorin kunde man identifiera riksdagsgruppen och i viss mån även stöd. Endast två partigrupper var egna juridiska enheter. Men även här fanns betydande variationer där vissa inslag minskade klarhet på både intäkts- och kostnadssida och därmed jämförbarheten mellan partigrupperna.

Sammanfattningsvis så var det svårt att utifrån redovisningarna följa stödformens användning. Rapportörerna skriver att en integrering av partigruppstöd i riksorganisationens redovisning indikerar på ett problem, nämligen existensen av en gråzon mellan stöd som ska gå till partigruppernas och ledamöternas parlamentariska arbete och partiverksamhetens domäner.

Genomgången av 2006 års redovisningar visar att redovisningskrav utan närmare riktlinjer ger ytterst begränsat informations- och insynsvärde.

Utvärderingsrapporten pekar på att "För att skapa insynsmöjligheter i de årliga redovisningarna krävs mer preciserade riktlinjer av liknande karaktär

som de norska, som nyligen utformats och där en gemensam mall utarbetats för partigruppernas redovisningar till Stortinget”.

Det framgår av föreskrifterna att vartannat år ska det göras en mer omfattande uppföljning av stödets användning och hur de enskilda ledamöterna uppfattar stödet. I utvärderingen skriver rapportörerna att ”Under förutsättning att riktlinjer utvecklas som skapar god insyn och förbättrad jämförbarhet av stödets användning mellan partierna borde en mer omfattande uppföljning en gång per valperiod vara tillräcklig”.

3 Förslag till förändringar

Det förefaller idag som om ledamotsstödet stundtals tillfaller rikspartiet istället för ledamoten. Stödets syfte är dock, enligt riksdagens ursprungliga beslut, att underlätta för den enskilde ledamoten i dennes roll som beslutsfattare i riksdagen. Partiverksamheten finansieras genom annat stöd.

Det behövs tydligare föreskrifter på hur ledamöterna kan få reella möjligheter att påverka organiseringen av de politiska sekreterarna, föreskrifter på hur problem kan lösas när det uppstår konflikter mellan vad kansliet prioriterar och vad enskilda ledamöter vill ha hjälp med.

a) Ledamotsstödet ska utformas så att ledamotens rätt till stöd garanteras och säkerställs. Det bör ankomma på riksdagsstyrelsen att ta de initiativ som krävs för att säkerställa att dessa medel bekostas handläggarghjälp åt riksdagens ledamöter. Detta bör ges riksdagsstyrelsen till känna.

b) Riksdagsstyrelsen bör utreda om tydligare föreskrifter och om att rikta ett särskilt ledamotsstöd på en miniminivå på vad en ledamot behöver för sitt uppdrag. Det bör finnas en besvärinstans där ledamoten kan framföra klagomål om denne inte får stöd i enlighet med föreskrifterna. Detta bör ges riksdagsstyrelsen till känna.

c) De små partigrupperna missgynnas av den nuvarande fördelningen av ledamotsstödet som baseras på mandat. I utredningen bör ingå att finna former för att stärka de små partiernas ställning. Detta bör ges riksdagsstyrelsen till känna.

d) Det saknas närmare föreskrifter om hur redovisningen ska utformas. En bättre transparens är viktig för att förebygga risken för missbruk. Vi föreslår därför att riksdagsstyrelsen prövar om den norska modellen skulle kunna åstadkomma tydligare utvärderingar och uppföljningar om målen uppfylls i enlighet med de föreskrifter som finns för stöd till riksdagsledamöter och partigruppernas arbete i riksdagen. Detta bör ges riksdagsstyrelsen till känna.

Stockholm den 4 oktober 2011

Siv Holma (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Bengt Berg (V)